

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

Код РГІНД О7183

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ПЕДАГОГІКА
Pedagogy

рівень вищої освіти	_____ перший (бакалаврський) _____
тип дисципліни	_____ обов'язкова _____
мова викладання	_____ українська _____

Миколаїв – 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «ПЕДАГОГІКА» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 017 Фізична культура і спорт, освітня програма Олімпійський та професійний спорт

«28» червня 2021 року. 12 с.

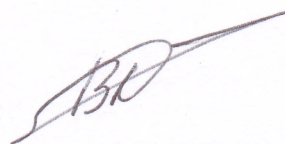
Розробник: Гінкевич О. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПЕДАГОГІКА» узгоджено з гарантом освітньої програми (гарантами освітніх програм)

Гарант освітньої програми

«Олімпійський та професійний спорт»

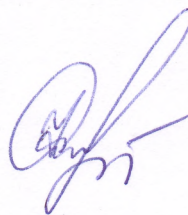
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри фізичного виховання та спорту

Віктор ДЕРКАЧ

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПЕДАГОГІКА» розглянуто на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол № 10 від «29» червня 2021 р.

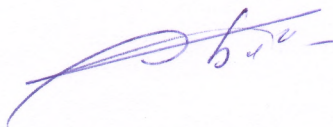
Завідувач кафедри

Оксана ФІЛАТОВА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПЕДАГОГІКА» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового гуманітарного інституту

Протокол № 1 від «26» серпня 2021 р.

Голова

Олег БОБІНА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПЕДАГОГІКА» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

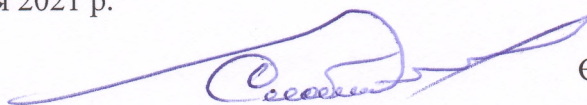

Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «ПЕДАГОГІКА» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 7 від «26» серпня 2021 р.

Голова НМР НУК

Євген ТРУШЛЯКОВ

© НУК, 2021

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	5
3. Передумови для вивчення дисципліни	5
4. Очікувані результати навчання.....	5
5. Програма навчальної дисципліни.....	5
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування.....	8
7. Форми поточного та підсумкового контролю	8
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....	10
9. Рекомендовані джерела інформації.....	10

ВСТУП

Анотація

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «Педагогіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності «01 Освіта / Педагогіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні і методичні основи організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Акцент на вивчення олімпійського та професійного спорту. Оволодіння теоретичними основами, вміннями і навичками організації освітнього процесу в закладах середньої освіти є підґрунтям вивчення навчальних дисциплін, для проходження здобувачами вищої освіти педагогічної практики.

Програма навчальної дисципліни складається зі змістових модулів «Загальні основи педагогіки», «Теорія виховання».

Ключові слова: педагогіка, вміння, навички, аналіз, синтез, навчання, виховання, дидактика, професійно-педагогічна діяльність, педагогічний менеджмент.

Abstract

The subject of study of the discipline is the theoretical and methodological foundations of the organization of the educational process in secondary education.

The place of the discipline in the structure of the educational process. Mastering the theoretical foundations, skills, and abilities of the educational process in secondary education institutions is the basis for studying the disciplines, for students of higher educational pedagogical practice.

The curriculum consists of the content module «General Fundamentals of Pedagogy».

Key words: pedagogy, skills, analysis, synthesis, training, education, didactics, professional and pedagogical activity, pedagogical management.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки: 3-й	
Змістових модулів – 2		Семестр – 5-й	
Електронний адрес РПНД на сайті Університету 07183	Спеціальність 017 Фізична культура і спорт	Лекцій	
Загальна кількість годин – 90		15 год.	6 год.
		Практичні заняття	
		15 год.	6 год.
		Самостійна робота	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи – 4.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	60 год.	78 год.
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: комбінована	

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «ПЕДАГОГІКА» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми «Олімпійський та професійний спорт» таких компетентностей:

- ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

- ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- СК 10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення дисциплін є наступні дисципліни: Вступ до спеціальності, Гімнастика та методика викладання, Спортивні ігри та методика викладання, Теорія та методика обраного виду спорту, Теорія та методика фізичного виховання.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких програмних результатів навчання:

- РН 17. Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки

Тема 1. Предмет та завдання педагогіки

Предмет та основні завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта, їх взаємозв'язок. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими

науками. Завдання педагогіки. Напрямки розвитку сучасної педагогіки.

Література: [9], С. 15-38, [11], С. 9-15, [12], С. 24-29, [14], С. 44-52.

Тема 2. Система методів науково-педагогічного дослідження

Методологія педагогіки. Етапи педагогічного дослідження. Система методів науково-педагогічного дослідження. Теоретичні методи дослідження. Емпіричні методи дослідження. Математичні і статистичні методи дослідження.

Література: [9], С. 15-38, [11], С. 9-15, [12], С. 24-29, [14], С. 44-52.

Тема 3. Мета виховання

Значення цілей виховання для педагогічної теорії та практики. Поняття мети виховання, її об'єктивний характер. Ідеал національного виховання. Основні напрямки всебічного розвитку особистості. Програма виховання як система цілей виховання. Реалізація цільових установок виховання в практичній роботі школи та вчителя.

Література: [9], С. 15-38, [11], С. 9-15, [12], С. 24-29, [14], С. 44-52.

Тема 4. Особистість як предмет виховання. Фактори розвитку особистості

Поняття про особистість, її розвиток і формування. Закономірності фізичного і психічного розвитку. Основні фактори розвитку особистості. Взаємозв'язок зовнішніх і внутрішніх умов розвитку. Роль діяльності і спілкування у розвитку особистості. Роль активності учня в особистісному розвитку. Поняття про саморозвиток особистості. Внутрішні суперечності як рушійні сили розвитку.

Література: [9], С. 40-67, [11], С. 23-40, [12], С. 32-50, [14], С. 55-67.

Змістовий модуль 2. Теорія виховання

Тема 5. Історичний розвиток світової педагогіки

Основні етапи розвитку педагогічної думки і практики виховання. Особливості розвитку системи освіти, виховання і педагогічних ідей у давньому світі, в період середньовіччя, в епоху Відродження та Реформації. Становлення і розвиток педагогічної науки у XVII ст. Педагогічна система Я.А. Коменського. Педагогічна думка і практика виховання у XVIII-XIX ст. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо, І. Песталоцці, А. Дистервега та ін. Освіта і педагогічна думка у XX ст.

Література: [9], С. 40-67, [11], С. 23-40, [12], С. 32-50, [14], С. 55-67.

Тема 6. Історичний розвиток вітчизняної педагогіки

Витоки становлення і розвитку української педагогіки. Роль братських шкіл у розвитку освіти в Україні. Педагогічні ідеї Г. С. Сковороди. Педагогічна думка в Україні у XVIII-XIX ст. Просвітницька діяльність та педагогічні погляди М. І. Пирогова, О. Духновича. Педагогічна система К.Д. Ушинського. Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні у XX ст. Просвітницька діяльність та педагогічні погляди С. Русової. Вклад А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського у розвиток педагогічної науки та практики виховання.

Література: [9], С. 70-92, [11], С. 42-70, [12], С. 52-80, [14], С. 69-87.

Тема 7. Вікові та індивідуальні особливості розвитку і виховання особистості на уроках фізичної культури.

Основні поняття і суть теорії вікового розвитку особистості і сучасна вікова періодизація. Особливості розвитку і виховання учнів молодшого, середнього і старшого шкільного віку на уроках фізичної культури. Індивідуальні особливості учнів та їх урахування у навчально-виховному процесі.

Література: [9], С. 40-67, [11], С. 23-40, [12], С. 32-50, [14], С. 55-67.

Тема 8. Поняття про систему освіти

Соціально-економічні і педагогічні фактори, які впливають на розвиток системи освіти. Структура і принципи побудови системи освіти в Україні. Характеристика законодавчих, нормативних документів, на основі яких функціонують навчально-виховні заклади в Україні:

Закон України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Закон «Про вищу освіту», Національна Доктрина розвитку освіти України у XXI ст.

Література: [9], С. 70-92, [11], С. 42-70, [12], С. 52-80, [14], С. 69-87.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки								
Тема 1. Предмет та завдання педагогіки	11	2	2	7	11	1	1	9
Тема 2. Система методів науково-педагогічного дослідження	11	2	2	7	11	–	–	11
Тема 3. Мета виховання	11	2	2	7	11	1	1	9
Тема 4. Особистість як предмет виховання. Фактори розвитку особистості	12	2	2	8	12	1	1	10
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	45	8	8	29	45	3	3	39
Змістовий модуль 2. Теорія виховання								
Тема 5. Історичний розвиток світової педагогіки	11	2	2	7	11	1	1	9
Тема 6. Історичний розвиток вітчизняної педагогіки	11	2	2	7	11	–	–	11
Тема 7. Вікові та індивідуальні особливості розвитку і виховання особистості на уроках фізичної культури	11	2	2	7	11	1	1	9
Тема 8. Поняття про систему освіти	12	1	1	10	12	1	1	10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	45	7	7	31	45	3	3	39
Разом за курсом	90	15	15	60	90	6	6	78

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет та завдання педагогіки.	2	1
2	Система методів науково-педагогічного дослідження.	2	–
3	Мета виховання.	2	1
4	Особистість як предмет виховання. Фактори розвитку особистості.	2	1
5	Історичний розвиток світової педагогіки.	2	1
6	Історичний розвиток вітчизняної педагогіки.	2	–
7	Вікові та індивідуальні особливості розвитку і виховання особистості на уроках фізичної культури.	2	1
8	Поняття про систему освіти.	1	1
Разом		15	6

Самостійна робота

Самостійна робота студентів передбачає навчально-пізнавальну діяльність із самостійного пошуку інформаційних джерел для вивчення питань за темами дисципліни, що рекомендуються для самостійного ознайомлення з метою поглиблення та розширення знань, формування та розвитку ключових, професійних, спеціально-професійних компетентностей. Організація самостійної роботи студентів спрямована на навчання студентів щодо творчої і

самостійної праці, планування особистої стратегії навчання, раціональної організації свого часу, аналізу та інтерпретації результатів науково-дослідної роботи. Основні види самостійної роботи, передбачені для опанування навчальної дисципліни.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до практичних занять – 2-4 год./1 заняття;
- написання рефератів, есе, виконання розрахункових, розрахунково-графічних або графічних робіт, домашньої контрольної роботи, перекладу, аналітичний огляд, аналіз практичних, проблемних ситуацій (обсяг однієї роботи 10-20 аркушів А4) – мінімум 15 годин на 1 роботу;
- підготовка до контрольних заходів – (15-30) год. на 1 захід.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до семінарів	15	15
2	Підготовка до контрольних заходів роботи	45	63
<i>Разом</i>		60	78

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДІВ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Методи навчання: способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме:

- **для всіх видів занять:** робота з літературою; пояснення; дискусія; диспут;
- **для лекційних занять:** лекція; бесіда; ілюстрування;
- **для практичних занять:** вправа; практична робота; дидактична гра;
- **методи контролю і самоконтролю:** фронтальне опитування; контрольні роботи, диктанти, письмові заліки; контрольні тестові роботи програмованого типу.

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод; проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання виступають:

- усні відповіді;
- контрольні роботи.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і контрольних заходів. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 60 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
4	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки
3	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
2	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
1	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми – 40 балів (8 тем по 5 балів).</i>	

Поточний модульний контроль у формі тестування

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Тестування		Критерії оцінювання
Денна форма	Заочна форма	
10-9	15-14	Робота розкриває тему, основні питання, висвітлено причинно-наслідкові зв'язки, зроблено висновки. Робота має всі необхідні структурні елементи. Відповідно оформлена. Оригінальна. Відсутні помилки: граматичні і орфографічні.
8-7	13-10	Робота в цілому розкриває тему і основні питання, частково висвітленні причинно-наслідкові зв'язки. Висновки не в повному обсязі. Робота має всі необхідні структурні елементи. Відповідно оформлена. Відсутні значні помилки. є окремі, несуттєві загальні зауваження.
6-5	9-5	Робота відповідає вище наведеним критеріям, але має ряд недоліків в розкритті теми, висвітлення причинно-наслідкових зв'язків часткове, часткові висновки. Відступ від стандартів оформлення.
4-3		Сутність теми не розкрита. Робота містить суттєві недоліки. Неохайна. Суттєві відступи від стандартів оформлення.
2-1		Текст і зміст роботи не відповідає темі. Робота має неохайний вигляд. Студенти не розуміє питання теми.
0		Студент не виконав завдання
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 10 балів для студентів денної форми навчання та 15 балів для студентів заочної форми навчання</i>		

Залік проводиться у комбінованій формі (письмові відповіді та усний захист). Залік включає 4 питання. Кожне питання – 10 балів. Максимально за залік студент може отримати 40 балів.

Залік	Критерії оцінювання
35-40	Робота розкриває тему, основні питання, висвітлено причинно-наслідкові зв'язки, зроблено висновки. Робота має всі необхідні структурні елементи. Відповідно оформлена. Оригінальна. Відсутні помилки: граматичні і орфографічні.
26-34	Робота в цілому розкриває тему і основні питання, частково висвітленні причинно-наслідкові зв'язки. Висновки не в повному обсязі. Робота має всі необхідні структурні елементи. Відповідно оформлена. Відсутні значні помилки. є окремі, несуттєві загальні зауваження.
16-25	Робота відповідає вище наведеним критеріям, але має ряд недоліків в розкритті теми, висвітлення причинно-наслідкових зв'язків часткове, часткові висновки. Відступ від стандартів оформлення.
7-15	Сутність теми не розкрита. Робота містить суттєві недоліки. Неохайна. Суттєві відступи від стандартів оформлення.
0-6	Текст і зміст роботи не відповідає темі. Робота має неохайний вигляд. Студенти не розуміє питання теми.
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 40 балів</i>	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Участь у практичних заняттях	8x5 балів = 40 балів	6x5 балів = 30 балів
Контрольна робота (тестування)	2x10 балів = 20 балів	2x15 балів = 30 балів
Залік	40 балів	40 балів
Всього	100	100

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	T1	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	T2	Практичне заняття	5		
	T3	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	T4	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	ПМК	Тест	10		15
ЗМ2	T5	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	T6	Практичне заняття	5		
	T7	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	T8	Практичне заняття	5	Практичне заняття	5
	ПМК	Тест	10		15
Підсумковий контроль (залік)			40		40
Сума			100		100

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.

Основна література

1. Україна. Закони. Про вищу освіту: закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Режим доступу: <http://www.vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
2. Україна. Закони. Про освіту: закон: [прийнято Верховною Радою України від 05.09.2017 р.]. Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2145-19
3. Україна. Конституція (1996). Конституція України : офіц. текст. Київ: Преса України, 1997. 80 с.

4. Україна. Президент. Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс] : указ президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>. (дата звернення: 17.01.2013).
5. Україна. Президент. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: указ президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/ru/documents/15828.html> (дата звернення: 20.07.2013).
6. Україна. Президент. Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні: указ президента України від 30.09.2010 р. № 926/2010. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/926/2010> (дата звернення: 4.06.2014).
7. Закон України «Про загальну середню освіту»// Урядовий кур'єр. 1999, 8 липня.
8. Анненкова І. П., Байдан М. А., Горчакова О. А., Руссол В. М. Педагогіка: навч. посібник. Львів: Новий світ-2000, 2018. 567 с.
9. Майбутнє патріотизму: Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді // Управління освітою. 2015. № 3. С. 13–17.
10. Волкова Н.П. Педагогіка : Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2001. 576 с.
11. Джаман Т.В. Історія педагогіки України : навч. посібник. Львів: Новий світ-2000, 2018. 288 с.
12. Зайченко І.В. Педагогіка. К. : Освіта України, КНТ, 2008. 528 с.
13. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. К. : Вища школа, 2005. 343 с.
14. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання. К.: Знання 2008. 415 с.
15. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка. К.: Знання – Прес, 2008. 418 с.
16. Лозова В.І., Троцько В.Г. Теоретичні основи виховання і навчання. Харків: ОВС, 2012. 400с.
17. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 670 с.
18. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : Навчальний посібник. 5-те вид. К.: Кондор, 2007. 656 с.
19. Пальчевський С.С. Педагогіка : навчальний посібник. Друге вид. К. : Каравела, 2008. 496 с.
20. Падалка О.С., Нісімчук А.М., Смолюк І.О., Шпак О.Г. Педагогічні технології. Навчальний посібник для вузів. К. : Вид. «Українська енциклопедія», 1995. 253 с.
21. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посібник. К. : Академвидав, 2014. 456 с.
22. Харламов И.Ф. Педагогика: Учебное пособие. М. : Юрист, 1997. 512с.
23. Ягупов В.В. Педагогика: Навч. посібник. К. : Либідь, 2002. 560 с.

Допоміжна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. К. : Либідь, 2005. 400 с.
2. Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості : Навчальний посібник. К. : Центр навч. літератури, 2005. 196 с.
3. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : Навчальний посібник. К. : Центр навч. літератури, 2005. 128 с.
4. Левківський М. В. Історія педагогіки: навч.-метод. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 190 с.
5. Малафійк І. В. Дидактика : навч. Посібник. К. : Кондор, 2005. 397с.
6. Мистецтво бути викладачем : Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. К. : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні». 2003. 144 с.

9. Національно-патріотичне виховання : стратегія держави / підгот. Наталія Харченко // Управління освітою. 2019. № 6. С. 30–40.
10. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології : навч. посібник. К.: Просвіта, 2000. 368 с.
11. Пехота О. М., Кітенко А. З., Лаборський О. М. Освітні технології. К. : АСК, 2010. 225с.
12. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / І.П. Підласий. К. : Видавничий Дім «Слово», 2004. 616 с.
13. Пономарьова Г., Репко І., Одарченко В. Практикум з педагогіки : навч. посібник. Харків: ТО Ексклюзив, 2017. 243с.
14. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки : Навчальний посібник. К. : Академвидав, 2005. 520 с.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Інформаційні матеріали Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua/education/average>
2. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України;
3. <http://nbuv.gov.ua/> – Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;
4. <http://www.dnrb.gov.ua/> – Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;
5. <http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном;
6. <http://ostriv.in.ua/> – Освітній шкільний інтернет-портал «Острів знань»;
7. <http://www.gumer.info/> – Библиотека Гумер – гуманитарные науки.
8. <http://erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/3-materialy-natsionalnoi-komandyekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protseesu.html?start=20>
9. <http://onu.edu.ua> Портал Prometheys
10. International Monetary Fund (2020) Databases, Access mode: <https://www.imf.org/en/Data>
11. Державна служба статистики в Україні, 2020, Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
12. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Режим доступу: <http://lib.onu.edu.ua>
13. Українська Асоціація Економістів-Міжнародників [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ugouaem.com>

Розробник програми

Оксана ГІНКЕВИЧ